

ZPRÁVY

Zpráva o činnosti archeologického pracoviště Hornického muzea Příbram od 2. 3. 2015 do 1. 3. 2018

Rastislav Korený, Veronika Macháčová

Terénní výzkumy

V uvedeném období bylo realizováno patnáct záchranných výzkumů, ověřovacích sondáží a dohledů, vesměs vynucených stavební činností. Většina z nich byla vyvolána výstavbou rodinných domků (Hřiměždicích, Lázu, Ohrazenicích, Vysoké Peci, Zduchovicích). Nejvýznamnější výzkumy pak proběhly v průběhu výstavby tůň v Starosedlském Hrádku a opravy kostela sv. Jana Křtitele v Počepicích. Byl ukončen dohled na stavbě D4 u Bytízu a pokládky kanalizace v Starosedlském Hrádku (ve spolupráci se Syrakus, z.s., Praha).

Souběžně s řadou, vesměs stavbami, vynucených dohledů a výzkumů, pokračoval terénní výzkum a průzkum dle programu archeologického pracoviště. Byly tak realizovány již zmíněné ověřovací drobné sondáže a průzkumy na místech pravěkých a raněstředověkých hrobů/pohřebišť v Podmokách, Proudkovcích a Vletic u Krásné Hory n. Vltavou, sídliště u Podmok a depotů u Rpet, Rosovic a Řetče.

Na ploše nedávno objevených čtyřúhelníkových valů u Starosedlského Hrádku byl uskutečněn geofyzikální (R. Křivánek, Archeologický ústav v Praze) a geologicko-mineralogický průzkum (P. Škácha, Hornické muzeum Příbram). Průzkum objektu tak byl ukončen a výsledky publikovány.

Na předpokládané ploše staršího nálezu kruhového šperku u Nového Knína byl proveden geofyzikální (J. Majer, Volyně) a detektorový průzkum (V. Macháčová, Hornické muzeum Příbram; N. Bohůnková, Dobříš).

Pokračovala dokumentace postupné proměny středověkých tvrzí na Sedlčansku; u některých z nich je možné konstatovat

postupující degradaci a pravděpodobně i jejich zánik (byť se jedná o památkově chráněné objekty).

Zpracování výzkumů a sbírka

V uvedeném období bylo do I. stupně evidence zapsáno 40 předmětů či souborů a do II. stupně evidence zpracovány 136 karet. Z významných souborů, získaných v posledních třech letech, lze jmenovat Rosovice, Rpety, Podmoky, Proudkovice, Vletice u Krásné Hory n. Vltavou a Velké n. Vltavou. Celkově fond čítá 1046 přírůstkových čísel a 38377 přidělených inventárních čísel.

Vybrané železné předměty byly ošetřeny v muzejní konzervátorské dílně (A. Švec). Již tradiční je spolupráce s Ústavem jaderné fyziky v Řeži u Prahy (M. Fikrle)¹, kde za minulé období byly analyzovány kruhové šperky z Nového Knína a řada dalších kovových nálezů z Příbramska. Též pokračovala konzervace keramiky v Jihočeském muzeu v Č. Budějovicích (J. Töröková). V Ústavu chemické technologie a restaurování památek VŠCHT v Praze byly zkoumány kruhové šperky z Nového Knína (Š. Msallamová). V Archeologickém ústavu v Praze byly z hlediska archeometalurgie hodnoceny a následně konzervovány kosalice (depot) z Rosovic (J. Hošek), současně byly vyrobeny i jejich funkční repliky (kovářka P. Jánková, Ryšín u Rakovníka). V Archeologickém ústavu Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích byly analyzovány a konzervovány soubory předmětů z Příbramska (J. John, T. Šálková), v Centru kultury a vzdělávání Blatná organické zbytky na srpu z Plešivce (T. Fryštáková) a část hrobu z Podmok zkoumala antropoložka E. Průchová (Plzeň).

Výstavy

V uplynulých třech letech bylo realizováno několik výstav, případně byly zapůjčeny exponáty na jiné výstavy.

V roce 2015 (červen–listopad) byla v budově tzv. Mincovny v Novém Kníně otevřena výstava „Císařův kamnář... aneb kachlová kamna od středověku k novověku na Příbramsku“, věnovaná kachlům a kachlovým kamnům, nalezených za uplynulých 100 let

¹ Zde alespoň připomínáme vynikající dlouholetou spolupráci s prom. fyz. Jaroslavem Fránou, Csc., který pro muzeum analyzoval stovky předmětů (část výsledků byla již publikována). Hornické muzeum Příbram v roce 2011 dr. Fránovi věnovalo sborník z konference o době popelnicových polí a době halštatské, konané v Hornickém muzeu o rok dříve. Jaroslav Frána zemřel 30. července 2016.

na Příbramsku a uložených ve sbírce Hornického muzea Příbram. K výstavě byla vydána stejnojmenná publikace. Výstava je putovní a dosud byla zpřístupněna v infocentru obce Chotilsko (2016) a v Podbrdském muzeu v Rožmitále pod Třemšínem (2017).

V roce 2016 byly v rámci výstavy „Zmizelá Příbram“, konané při příležitosti významného výročí 800 let od založení města Příbram představeny některé archeologické nálezy pocházející z výzkumů, které proběhly v souvislosti s rozsáhlou rekonstrukcí náměstí T.G.M. v letech 2011–2012.

Drobná výstávka o osídlení Kamýka nad Vltavou byla v infocentru městyse (2017), výstávka stejného rozsahu o keramice z novověké usedlosti čp. 16 pak byla instalována v Muzeu v Klučenicích (2017).

Depoty z Mašova, Sezimova Ústí a Dobříše se Hornické muzeum Příbram podílelo na putovní výstavě „Poklady, depoty, obětiny...“, věnované objevům hromadných nálezů v jižních Čechách od doby bronzové po novověk a otevřené v r. 2014 v Městském muzeu v Bechyni (autorem O. Chvojka a R. Krajíc). Výstava byla poté v Husitském muzeu v Táboře (2015), Č. Krumlově (2016) a Vimperku, kde na podzim roku 2017 také skončila. K výstavě vyšel podrobný katalog.

Keramická zásobnice z mladší doby bronzové (Hřiměždice) byla zapůjčena na dlouhodobé výstavě „Od věku sloužím člověku“ otevřené v Národním zemědělském muzeu v letech 2012–2017.

Kopie náramku byla zapůjčena na mezinárodní výstavu „Wikinger!“, konané v roce 2015 na zámku Schallaburg v Rakousku. K výstavě vyšel rozsáhlý katalog.

Konference, přednášky a exkurze

Ve spolupráci se Základní školou na Březových Horách byly v uvedeném období uskutečněny přednášky o archeologii, zbraních a zbroji, dobovém odívání a dobovém vaření, archeologická dílna se zaměřením na pravěké techniky výroby vláken a textilu a realizována exkurze na keltské oppidum Hrazany a do expozice o starém toku Vltavy v muzeu v Chotilsku.

Ve Východočeském muzeu v Pardubicích zazněla v roce 2017 přednáška „Cizinky mezi Germány v Čechách v 6. století“ z cyklu přednášek o době stěhování národů v Čechách.

V srpnu 2017 byl ve spolupráci s obcí Milín zahájen I. ročník muzejního příměstského tábora „Do muzea zadními vrátky“, kdy

se jeho účastníci teoreticky i prakticky seznámili nejen s chodem muzea, ale i s jednotlivými vědeckými obory jako je konzervátorství, montánní průzkum, geologie, archeologie či biologie.

Publikace

- KORENÝ, Rastislav. Poznámky k některým sponám z doby stěhování národů a raného středověku v Čechách. In: M. POPELKA – R. ŠMIDTOVÁ – Z. BENEŠ (ed.), *Od Skanzy k Dunaji, od Rýna k Paslece*. Sborník k 70. narozeninám Lubomíra Košnara. Praehistorica, Praha 2015, XXXII/2, s. 225–232.
- TÝŽ. Nový Knín a okolí od pravěku do 20. století. In: *830 let Knína*. Nový Knín 2016, s. 4–21.
- TÝŽ. Pravěk a raný středověk Příbramska – od nejstarších stop do 11. století. In: V. SMOLOVÁ (ed.) a kol., *Příbram. Historie, kultura, lidé*. Praha 2016, s. 25–38, 584–586.
- KORENÝ, Rastislav; MACHAČOVÁ, Veronika. *Císařův kamnář...aneb kachlová kamna od středověku k novověku na Příbramsku*. Příbram 2015.
- MANGEL, Tomáš; VELEMÍNSKÝ, Petr; KORENÝ, Rastislav; JÍLEK, Jan. Laténský hrob bojovníka z Lochenic, okr. Hradec Králové. Nový pohled na nález z roku 1964. *Praehistorica*, Praha 2016, XXXIII/1–2, s. 259–268.
- KORENÝ, Rastislav; HAVELKOVÁ, Petra. Merovejský hrob z Prahy – Holešovic-Buben. *Archaeologica Pragensia*, Praha 2016, 23, s. 302–334.
- KORENÝ, Rastislav; KRUŠINOVÁ, Lenka; KŘIVÁNEK, Roman; ŠIMEK, Rudolf; ŠIMKOVÁ, Jana; ŠKÁCHA, Pavel. Viereckschanze a sídliště u Starosedlského Hrádku, okr. Příbram. Výsledky průzkumu z let 2008–2012 a 2015. *Archeologické výzkumy v jižních Čechách*, České Budějovice 2017, 30, s. 291–314.
- DANĚČEK, David; KORENÝ, Rastislav; PERLÍK, Dušan. Zlaté závěsky na pohřebišti z merovejského období v Hostivici-Paloukách, okr. Praha-Západ. In: E. DROBERJAR – B. KOMORÓCZI (eds.), *Římské a germánské spony ve střední Evropě (Archeologie barbarů 2012)*. Spisy Archeologického ústavu AV ČR Brno 53. Brno 2017, s. 515–523.